

COMUNICACIÓ SOBRE LA XARXA DE PROGRAMES DE RÀDIO ESPECIALITZATS EN TEMES DE SOLIDARITAT I IMMIGRACIÓ

Doris Bueso, coordinadora de la xarxa «Ones per a la Diversitat» i membre de l'equip «Altres veus» a Contrabanda FM

El dijous 27 de juny de 1996 es va presentar públicament a la seu del Col·legi de Periodistes de Barcelona la xarxa de programes de ràdio «Ones per a la Diversitat», el primer projecte comunicatiu que permet coordinar programes de ràdio especialitzats en temes de solidaritat, d'immigració i d'intercanvi multicultural a diferents emissores de Catalunya.

La xarxa és composta actualment pels programes següents:

- «Altres veus» (Ràdio Contrabanda), Barcelona.
- «Cuando la tierra se hace canto» (Punt 6 Ràdio), Reus.
- «Entre amics» (Tarragona Ràdio), Tarragona.
- «Tariq» (Ràdio Sellarès), Gavà-Viladecans.
- «Vallès sense fronteres» (Ràdio Sant Cugat), Sant Cugat del Vallès.

En aquest moment ja es negocien noves incorporacions d'uns altres programes fets a diverses emissores arreu de tot Catalunya.

«Ones per a la diversitat», que ha nascut amb el suport de la Fundació Serveis de Cultura Popular, pretén constituir un punt de referència a escala comunicativa per a defensar posicions de caràcter intercultural i solidari i esdevenir un element per a divulgar i, per tant, enriquir les manifestacions de les diverses cultures originàries dels països del Sud que conviuen al país, potenciant totes les iniciatives que signifiquin la realització de programes radiofònics d'àmbit local sorgits des d'emissores, associacions o iniciatives individuals que tractin d'aquesta temàtica.

Els diversos programes de la xarxa «Ones per a la Diversitat» no són només espais radiofònics que ens introdueixen en la riquesa d'unes altres cultures, sinó també l'aportació de cadascú a l'hora d'integrar amb ple dret a la nostra comunitat col·lectius arribats de fora del país, a més d'una altra acció en contra del càncer de la xenofòbia.

Per això aquest tipus de programes no van adreçats només als col·lectius immigrants, sinó també a tots els ciutadans autòctons que

creuen en la riquesa de la humanitat, a tots aquells qui tenen la capacitat de gaudir de les aportacions d'unes altres cultures i, en definitiva, a totes aquelles persones que veuen en la diversitat no pas barreres ni incomprensió, sinó punts d'unió i una manera d'ampliar els seus horitzons.

A Catalunya, tot i que la magnitud del fenomen migratori i pluricultural no es pot comparar amb països com ara França, Alemanya o la Gran Bretanya, s'hi pot observar una presència creixent d'immigrants estrangers (més del 4 % de la població catalana), en la seva major part de procedència àrab, amb problemes d'integració comuns, al marge del seu lloc d'origen; però també amb estratègies comunes per a afrontar-los des d'una perspectiva solidària, capaç d'aturar el procés de marginació originat per les diferències econòmiques i, a la vegada, integrar les diverses cultures dins un projecte col·lectiu.

Aquesta nova realitat no podia ser ignorada al camp de la comunicació. Per això, als darrers anys s'han engegat uns quants programes a les emissores locals de poblacions amb un nombre important de persones d'uns altres països que ofereixen informació sobre diversos aspectes d'interès: notícies de les seves regions de procedència, serveis i campanyes destacables que desenvolupin ONG locals i les diferents Administracions, qüestions legals i dades puntuals que, com a ciutadans, tenen dret i obligació de conèixer. Així s'ofereix als oients autòctons la possibilitat de conèixer i valorar unes altres cultures i unes altres maneres de viure reivindicant la riquesa de la diversitat, la tolerància i la integració. Depenent del col·lectiu al qual s'adreça cada programa, la inclusió de la seva llengua hi és un element comú a més del català i/o del castellà.

Els programes de ràdio que constitueixen la xarxa esdevenen diversos i alternatius a l'oferta majoritària des dels seus plantejaments de funcionament i des dels seus criteris temàtics. Són espais radiofònics que han estat pensats i impulsats per gent de procedències diverses integrada en col·lectius, ONG, associacions locals o simplement persones sensibilitzades i de vegades també especialitzades en un seguit de temàtiques poc o mal tractades en els mitjans tradicionals.

Aquests programes reflecteixen la realitat diversa de la societat catalana actual, composta per persones, llengües, músiques i maneres diferents i no tan diferents, en el fons, de viure i veure el món.

El fet que la xarxa es compongui de programes emesos des de ràdios locals no és casual. Precisament en l'àmbit local, el més proper, són més fàcils i immediats l'accés i la connexió de la gent al mitjà. El fenomen esdevé el mateix quan es tracta d'immigració, de solidaritat i d'interculturalitat.

Quant a l'oferta programàtica d'aquests espais setmanals, hi ha la voluntat d'oferir una programació diferent i adequada a una audiència que s'ha atipat de tanta tertúlia i radiofórmula. Un discurs que no s'ajusta als criteris «professionals» dels grans mitjans no pas per manca de professionalitat, sinó perquè es permet (i, potser, s'arrisca a permetre's) certes llicències i maneres de fer que trenquen amb «allò que ha de ser» per aconseguir «alguna altra cosa que potser servirà per a...». Creant, per tant, un discurs radiofònic variat i divers en els aspectes temàtic, lingüístic, musical i de producció que prové de la més absoluta diversitat social i cultural.

La relació entre gent de diferents cultures que conviuen a Catalunya, la segona generació, l'anomenada integració, la identitat, la música com a punt de trobada, el racisme i, és clar, la solidaritat més realista són alguns dels eixos temàtics que vertebreren aquests programes dins d'un funcionament de xarxa que tot just compleix dos anys.

Per què una xarxa d'ofertes?

Ens hem estructurat en la xarxa «Ones per a la Diversitat» a partir del fet d'existir com a programes especialitzats, sense gaires referències ni punts en comú amb uns altres espais de ràdio. Així, la xarxa ha esdevingut la manera més adequada de funcionament descentralitzat, horitzontal i plural amb una coordinació rotativa per tal de donar-hi cabuda a objectius comuns, projectes de producció conjunta i posada en comú d'experiències comunicatives i aconseguir mantenir un fòrum de discussió i promoció d'aquest tipus d'espais.

Repassant el ventall d'ofertes de la xarxa

No és casual que un programa com «Tariq», ubicat a Ràdio Sellarès (Gavà-Viladecans) sigui constituït per un equip de gent marroquina i catalana. Tampoc no ho és que tingui un plantejament programàtic basat en la mateixa realitat de la zona i l'ús de l'àrab com a eina indispensable per a apropar-se a la comunitat magribina i

normalitzar la seva presència, si més no auditiva, a les ones de Viladecans.

Pel que fa al programa que realitza el col·lectiu «Vallès sense fronteres» a Ràdio Sant Cugat, la quotidianitat de la població magribina del Vallès Occidental s'expandeix cada setmana per les ones municipals i constitueix un punt de referència informativa i, fins i tot, «afectiva» per a la comunitat catalana i magribina que hi resideix.

L'altre programa de la xarxa que s'emet des d'una emissora municipal és «Entre amics» a Tarragona Ràdio. Aquesta cita radiofònica existeix a partir de la iniciativa d'un equip d'especialistes autòctons i provinents del Magrib i s'emmarca dins del Pla Municipal d'Integració de la població immigrada que impulsa el Consell Comarcal del Tarragonès.

A banda els tres programes que constitueixen «Ones per a la Diversitat», n'hi ha dos més que s'emeten des d'emissores lliures (ni comercials ni públiques, i ara mateix en una situació d'alegalitat a causa de la manca d'una legislació que prevegi aquesta classe de radiodifusió, tot i que a la resta d'Europa ja tenen un cert estatus de ràdio ciutadana. Caldrà seguir els passos d'Europa també en aquest sentit. Esperem-ho!). Tenim l'espai «Cuando la tierra se hace canto», a Punt 6 de Reus, d'informació i de reflexió sobre la situació a l'Amèrica Llatina; i el programa «Altres veus», a l'emissora Contrabanda FM, realitzat per un equip compost per persones immigrades i autòctones i que es dirigeix a la població barcelonina interessada en temes d'immigració i de solidaritat.

Aquests cinc programes que ara mateix donen cos a la xarxa constitueixen una oferta comunicativa oberta, solidària i intercultural d'acord amb els seus objectius d'esdevenir canals que vehiculin les veus que no solen tenir ressò en els mitjans de comunicació tradicionals. Són espais que parlen dels nostres indrets i d'uns altres des del respecte i des de la base que la informació i, sobretot, la comunicació són capaces de desfer tòpics.